

Persoonlijkheid voorspelt succes

LAURA VAN BAARS, REDACTIE ONDERWIJS & OPVOEDING – 04/12/14, 02:21

Centraal Planbureau: IQ is ook belangrijk, maar scholen laten zich er nu nog te veel door leiden

Hoewel IQ belangrijk is voor succes, is persoonlijkheid een veel betere voorspeller ervan. Het Centraal Planbureau (CPB) schrijft dit in een studie naar maatschappelijk succes in opdracht van de Oeso. Want wie is een 'veelbelovend' kind: de slimste of de sociaalste leerling van de klas? Te makkelijk denken we dat het de slimste wel zal zijn. We zouden volgens CPB en Universiteit Maastricht de persoonlijkheden van kinderen veel beter in de gaten moeten houden om te kunnen voorspellen wat voor baan een kind later aankan, wat het gaat verdienen of hoe lang het onderwijs zal blijven volgen. Bas ter Weel, onderdirecteur van het CPB en hoogleraar economie in Maastricht: "Succes hangt af van de ideale mix van persoonlijkheidskenmerken". Persoonlijkheid hebben alleen is niet genoeg om succesvol te worden. Voldoende IQ blijft een voorwaarde. Maar persoonlijkheid voorspelt wel een breder scala aan uitkomsten. Een hoog IQ is vooral relevant voor zeer complexe banen, terwijl persoonlijkheid prestaties en loon voorspelt voor banen van alle niveaus. "We zouden veel meer uit ons onderwijssysteem halen als we persoonlijkheidsontwikkeling op scholen in het lesprogramma zouden opnemen", zegt Ter Weel. "Persoonlijkheid is nog tot je vijftigste te vormen, terwijl een IQ al tussen je tiende en vijftiende jaar vastligt. Wil je leerlingen uit achterstandsposities bijspijkeren, dan kun je dat beter doen via een programma gericht op de persoonlijke ontwikkeling en motivatie, dan op cognitieve ontwikkeling. Toch is vooral daarvoor aandacht." Er zijn vijf persoonlijkheidskenmerken die beschouwd worden als doorslaggevend voor succes. Ter Weel: "Het gaat om de ideale mix van zorgvuldigheid, openheid, extraversie, goedaardigheid en emotionele stabiliteit. Mark Zuckerberg van

Facebook is een introverte man. Maar hij beschikt in grote mate over de andere karaktertrekken. Zo compenseert hij de ene met de andere eigenschap." Bij kinderen zijn die persoonlijkheidskenmerken nog niet zo makkelijk vast te stellen, maar ze kunnen er wel al blijk van geven. Nieuwsgierigheid, wilskracht, sociaal gedrag, aanpassingsvermogen en gevoeligheid kunnen indicatoren zijn. Hoe eerder deze eigenschappen bij kinderen gestimuleerd worden, hoe eerder ze zich deze eigen zullen maken. In het Nederlandse onderwijs gebeurt dat echter niet systematisch, vinden de onderzoekers. De nadruk ligt vooral op het toetsen van kennis. Dat een kind een goed cijfer voor een toets haalt, hangt net zo veel af van de cognitieve vaardigheden als van de persoonlijkheid en inzet. Kan het goed rekenen, of heeft het hard gestudeerd? Als je een goed cijfer voor een toets als een voorspeller ziet voor later maatschappelijk succes, moet je wel weten hoe het komt dat een kind die toets goed gemaakt heeft.

Universiteiten en hogescholen gaan mee in de trend

Niet eindexamencijfers, maar aanleg en motivatie zijn steeds vaker doorslaggevend bij de toelating tot lotingstudies als geneeskunde en fysiotherapie. Op veel hogescholen en universiteiten is de lotingprocedure de laatste jaren namelijk (deels) vervangen door een 'decentrale selectie'. Aankomend studenten komen dan 'solliciteren' voor een studieplek. Ze worden onderworpen aan kennistesten, maar moeten bijvoorbeeld ook simulatieopdrachten doen waaruit moet blijken of ze over de juiste eigenschappen beschikken voor het vakgebied waarin ze later willen werken. Volgens minister Busemaker van onderwijs kun je op deze manier beter bepalen of een student geschikt is, dan aan de hand van iemands cijferlijst. Daarom verdwijnt de loting vanaf 2017 helemaal. Ook bij 'gewone' opleidingen wordt tegenwoordig gekeken naar motivatie en persoonlijkheid van aankomend studenten. Om het aantal verkeerde studiekeuzes terug te dringen hebben alle hogescholen en universiteiten sinds vorig jaar 'matchingsprocedures'. Aan de hand van een vragenlijst, motivatiebrief en/of proefstudeerdagen wordt gekeken of iemands interesses en werkhouding aansluiten bij de opleiding. Studenten met een negatief advies kunnen zich wel inschrijven. Toch is het slim om óók naar iemands cijferlijst te kijken, vindt het Erasmus University College in Rotterdam. Hoge gemiddelden zijn een goede voorspeller van studiesucces. Dus vraagt de opleiding een 7 als gemiddeld eindcijfer van het vwo. Maar het gaat niet slechts om cijfertjes. "Wij zoeken in een student nieuwsgierigheid en ambitie", zegt

toelatingscoördinator Marlies Koolhaas. Dus wordt ook een motivatiebrief gevraagd. Marinde van der Breggen